

den 30 december 2025

Remissyttrande från Sveriges Kärntekniska Sällskap (SKS) och Women in Nuclear (WiN) över Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) Fud-program 2025.

I mer än 40 år har SKB arbetat med att utveckla en metod och ett system för att på ett säkert sätt kunna hantera radioaktivt avfall och använt kärnbränsle från de svenska kärnkraftverken. Genom forskning och teknikutveckling har metod och system förfinats genom åren. Det arbetet beskrivs i de regelbundna FUD-program som upprättas och avrapporteras av SKB. Dessa rapporter har genomgående haft en god struktur med en tydlig redovisning av övergripande planer, prioriteringar, forskningsportfölj, ställningstaganden och aktiviteter. Rapporten för FUD-program 2025 utgör därvidlag inget undantag.

Dock har det under de senaste åren fattats vissa politiska beslut som har påverkan, eller borde ha påverkan, på de områden som omfattas av SKB:s FUD-program.

- Regeringen har meddelat tillstånd för en utbyggnad av SFR (Slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall).
- Regeringen har även meddelat tillstånd för uppförandet av slutförvarssystemet för använt kärnbränsle enligt KBS-3-metoden.

Båda dessa tillstånd berörs visserligen i rapporten FUD-program 2025 men i stort sett uteslutande ur perspektivet vad som avses att göras.

Det vore önskvärt att få en något tydligare redovisning av vilka aktiviteter som de facto har genomförts efter att dessa regeringstillstånd meddelades.

Regeringen har även öppnat för möjligheten att uppföra nya reaktorer på platser där det för närvarande inte bedrivs kärnteknisk verksamhet. Det gör det möjligt för nya aktörer att uppföra reaktorer och även uppföra reaktorer baserade på annan teknik än den som används i de reaktorer som för närvarande är i drift i Sverige.

Även nya reaktorer kommer att generera radioaktivt avfall och använt bränsle, dock eventuellt delvis av en annan typ eller sammansättning än det avfall och använda bränsle som kommer från dagens reaktorer. Det vore av stort värde att ta del av eventuella analyser som SKB gjort kring hur man avser att förhålla sig till de nya förutsättningarna. Det gäller bland annat vilken roll man kan komma att spela med tanke på den stora kunskap som företaget byggt upp inom området hantering av radioaktivt avfall och använt bränsle, vilken forskning man kan tänka sig att bedriva inom området med mera.

I detta sammanhang är det värt att påpeka att det enligt kärntekniklagenska bedrivs en "allsidig forsknings- och utvecklingsverksamhet" för att på ett säkert sätt hantera och slutförvara uppkommet kärnavfall samt för att på ett säkert sätt utveckla och riva anläggningarna. Kravet bör rimligtvis gälla också nya reaktorer även om dessa baseras på en annan teknik än de som för närvarande är i drift i Sverige.

Även om SKB har nått en hög mognadsgrad vad beträffar KBS-3-systemet och att SKB successivt når allt längre fram i processen för att få uppföra en slutförvarsanläggning har inte kravet på "allsidig" forskning försvunnit. Forskning på ny kärnteknik innebär en möjlighet som är för värdefull att ignoreras, en innovation som kan ändra synen på avfallet men som behöver aktivt stöd för att studeras.

Vi anser att SKB och SKB:s ägare bör ha en hög ambitionsnivå när det gäller forskningsinsatser på kärnteknikområdet. För att ha förmåga att bedöma utvecklingen på området krävs ett aktivt deltagande. Det är ett omfattande och komplext område där det pågår avsevärd utveckling internationellt. Det räcker inte att passivt följa området för att kunna bedöma hur teknikutvecklingen kan komma att ha betydelse för de nya förutsättningarna som har skapats för framtida användning av kärnkraft i Sverige.

Detta remissyttrande har författats av Claes-Inge Andersson, SKS, och Elisabet Blom, WiN. Beslut har fattats av SKS respektive WiN:s styrelse.

Om Sveriges Kärntekniska Sällskap

Sveriges Kärntekniska Sällskap (SKS) är en ideell intresseförening inom kärnteknikområdet. SKS verkar för att främja den tekniska och vetenskapliga utvecklingen inom den fredliga kärntekniken och arbetar för att tydliggöra nyttan med kärntekniken som ett viktigt alternativ vid utvecklingen av en global, uthållig och miljöriktig energiförsörjning.

Om Women i Nuclear

WiN är en förening med kvinnor vars främsta mål är att ge allmänheten en objektiv och saklig insikt i kärnkraft- avfall- och strålningsfrågor.

WiNs medlemmar arbetar inom kärnenergi, utbildning/forskning- såväl som inom sjukvård och övriga tillämpningar av strålning.

WiN vill framhäva och stödja kvinnors roll i arbetet genom att stärka sitt eget kunnande samt att informera allmänheten om kärnkraftens och strålningens fördelar och nackdelar.